

TEOFIL OLSZACKI

-1-

Bydgoszcz, 03.01.1945.

ul. CZACKIEGO 2/38
55-138 BYDGOSZCZ
ul. 03.06.1930r.
m. NOWA NOSOWIEC

© ARCHIWUM WSCHODNIE

II/2649

"CZERWONA WIELKANOC"

ul. Nowa-Nosowice gmina Sudzikowo pow. DUBNO
woj. ŁUCKIE (WOŁYŃSKIE) w 1943 roku. - (dn. 25.04.1945)

Taka nazwa, "CZERWONA WIELKANOC" opatrzyłem
tym wykaz (to informacje) w bestialski sposób
pomordowanych Polaków przez nacjonalistów
ukraińskich - BÄNDEROWCÓW dla tego, że utkwiała
mi u pamięci wypowiedź mojego ojca Władysława.
W rozmowie z moją matką Bronisławą ojciec
wypowiedział słowa "Czerwona Wielkanoc". Powiadał
matce jak ostrzegał go jeden ze starszych
już wielkim Ukraińcem (nazwiska nie pamiętam),
że zbliżająca się Wielkanoc może być czerwona
nie tylko od malowanych na kolor czerwony
jajek, ale może być czerwona od krwi, która
prawdopodobnie się poleje.

Zdaję z perspektywy minionego czasu mógłbym
przypuszczać, że starsze pokolenie Ukraińców
tego czasu było przeciwnie wyznaczeniem Polaków.
Gwałt wspomniany w tej ostrzeżeniu mógł być
zniknięciem i tego, że ojciec mój był człowiekiem
dobrze sytuowanym, w tej miejscowości należał
do grona gospodarzy majątkowiczów, a przy tym
mieszkał po usi i okolicy, że jest człowiekiem
dobrym i pomocnym. Gwałt i biedniejszy

okresach życia tak Polakom jak i Ukrainiecom. Stopa współżycia z nimi była bardzo szeroka. Gotowalność to może naprzykład fakt, że ^{było} on około 40 razy więcej chrestynem, w tym kilka razy przynajmniej do chrztu dzieci u sąsiadów i znajomych Ukrainców, którzy ^{byli} wyznania grekokatolickiego lub prawosławnego.

Wiść o zbliżającej się „Czerwonej Wielkonoży” natychmiast przez ojca została przekazana wszystkim Polakom.

Wiść była położona jak gdyby na kilku polemach wśród mniejszych i większych lasów. Te grupowe osady były zwane kwartalami: I-szy, III-ci i V-ty. Las największa owada, w której zamieszkiwało najwięcej Polaków i Ukrainców wraz z W/N kwartalami nosiła nazwę НОМІН НОСОМІЕА.

Osłobienie tej wsi w dużym przybliżeniu było następujące:

- 5 km na zachód od m. SMYGA
- 6-7 km na północ od m. SUDOBICZE
- 9-10 km na północny wschód od m. WERBA
- w środkowej części linii przebiegał DUBNO

Na wieś o najmniejszych obywateli się morderstwach, na kilka dni przed Hagizną, Wielkonoż, w porze wojny w domostwach pozostawały tylko kobiety z dziećmi. Każda płotka gąsita, że Ukraińcy będą zabierać z domów i morderstwa tylko mężczyzn, a więc wszyscy mężczyźni przemysli już od około 15-tego roku życia ukrywali się w piaskach - kilkanaście metrów oddalonych

od dawnostu lasach.

Morderca zagrzeba we Wielkiej Sobocie, ponieważ rano
działa się w noc z Wielkiej Soboty na trzy dni
Świąt Wielkiej Nocy.

Ofiarami morderstwa padły następujące osoby (rodziny):

Rodzina Sikorskich:

- pani Sikorska (imienia nie pamiętam) lat ok. 35
- jej syn Mieczysław lat 12
- jej córki - Danuta lat 10, Teresa lat 7, Zuzia
córka (imienia nie pamiętam) lat ok. 5
- matka pani Sikorskiej - siostrzyczka lat ok. 65-70
(nazwisko nie pamiętam)

Wszyscy pobierają bagietami (nie wiem)
pan Sikorski Władysław lat ok. 40 ukryty w poliskim
lesie słyszał krzyki morderczanej rodziny.

Rodzina Adamców:

- pani Adamiec (imienia nie pamiętam) lat ok. 40
- jej córka Genowefa lat 14
- jej córka Jadwiga lat ok. 18

Wszystkie pobierają bagietami i polite.
Córka Jadwiga po wyjściu morderców odryskana
przytomność i została przy życiu - odwieziona do Somyży
w domu panstwa Adamców zamieszkiwać
(jako lokatorka) Ukrainka o imieniu ŻENIA.
stała w obronie rodziny Adamców. Wyposie-
dziła słowa „baryłki im życie, im wam nie
życia nie zrobili”. Po tych słowach została zastrzelona
o broni palnej. Pan Adamiec ukryty w polisku

-4-

domu również slynął ceptony urodzonej
rodziny.

Rodzina Rosińskich - na I kwaterze

- Główni Rosińska (imięcia nie pamiętam) lat ok. 45
polite i wracając do studni o 18 godzinie ok. 20.00
- jej córki - jedynego lat ok. 17, drugiego lat ok. 20
też polite i wracając do studni. (imięcia nie pamiętam)
- syn lat ok. 10 (imięcia nie pamiętam) ukrył się
za gorącym piecem, doznał bardzo silnych
oparzeń ciała. Po odejściu morderców wdział
jeszcze pomniejszając się ciała swoich najbliższych
w studni.

Rodzina Dulskich - na I kwaterze

- Główni Dulski (imięcia nie pamiętam) lat ok. 35
- jego żona Dulska (imięcia nie pamiętam) lat ok. 35
- jej córka po 1-szym mężu - Barabasz (imięcia
nie pamiętam) lat ok. 12.
- Wszyscy pomordowani przy pomocy kłosa
wózki.
- córka Dulska Danuta lat ok. 8 poraniona
ostrymi narzędziami, polite - została przy
życiu - odwieziona do szpitala.

Wszyscy porastali przy życiu Polacy -
mieszkańcy tej wsi zdołali uniknąć podstępnej
miercy do pobliskich kszakoł (lasu). Mężczyźni
i dorośli synowie, którzy byli w ukryciu w pobliżu
domostwa, po usłyszeniu dochodzących odgłosów
jakich rozporczy wyżej wymienionych mordowanych
sąsiadów, w błyskawicznym tempie przebiegli
swoje rodzinny do lasu, z którego zaczęła jezera

niewielka wartość zbrodniczego zniszczenia. Ukochali
wtedy wszystkie. Kobiety i mężczyźni nieśli dzieci
z piernykami, kocykami i innymi akcesoriów, przystając
je im wiażęby nie wydaliby z siebie głosu
płaczem / zwracając się do nich, a przez to nie sprzeciwili
za sobą, a polskie kręgi lasu mordujących bandytów.
Go upływie nocy w 1-szy dzień świąt wszystkie
gromadnie porzucili z lasu i zgrupowali się
na szkolnym boisku należącym do gospodarstwa
moich rodziców. Byliśmy w tym momencie bardzo
zotym i upem dla bandytów, ponieważ w tej okolicy
licznej grupie ludzi (ok. 50 osób) nie było ani jednej
szuki broni palnej. Ukraińcy jednak w czasie
dnia nie wychodzili ze swoich domostw i nikogo
więcej już w tym dniu nie zamordowali.
Mężczyźni samowolnie, ale jak odbył u siebie
organizowany pomysł prawniczy kobiety
i dzieci, pozostali w przesiedleńcu i podawali
ich przy własnych domostwach - przeważnie w sadach.
Z niezadowolonych dwóch kucanych koni i starych
elementów wzięli zorganizowali jedną furmankę.
Na furmance tej ulokowano osoby same i małe
pakunki przeważnie z żywnością.
Dobrze wsi pozostających przy życiu Polaków z tej
wsi są mi jedynie średnio znane. Uważam, że
wrazie konieczności lub innej zastawionej potrzeby
moglibym podać rejony Polski, w których ci
ludzie zamieszkali po wojnie.
Zastępem sobie przez popełnienie minimalnych

błądów w opisywaniu faktach, których byłem
 necessary świadkiem, a to z tego względu, że byłem
 wówczas jeszcze młodszym chłopcem (12 lat i 8 m-cy)
 i nie ma wątpliwości mogłem przyglądać się z bliska.
 Ze względu czysto ludzkim było to wżec nieważne.
 Były to sceny miernocie się nie jednokrotnie
 w w jednorodzinnym pomieszczeniu wyprzedzonym
 w bestialski sposób pomordowanymi bliskimi mi
 ludźmi dorosłymi i małoletnimi kolegami i koleżankami,
 a nawet ze swoimi spokrewnionymi osobami.

Okolo godz. 12⁰⁰ wyszedł na podwórku pomordowa-
 nych masyłódny przy jednej fundacie do
 m. SMICA, do kąd lesnymi drzewami otaczający
 szeregłiwie.

Cośkolwiek pamiętam bardzo dokładnie jeszcze
 jedno morderstwo dokonane przez nacjonalistów
 ukraińskich - BANDEROWCÓW ^{na podziemi} w domu Dacłarka
 Bronisława. Zreż miało miejsce zima, 1943r.
 (mogło to być w miesiącach styczniu lub lutym,
 dokładniej daty nie pamiętam)

Mogajówce zwanej "Kozie Ręzi" położonej w odle-
 głości ok. 2-3 km na wschód od Nowej Wiosnicy
 w lesie.

Zamordowano w niej:

- Pani, DACHARZ Jadwiga z d. Rutkiskiej lat ok. 25
- Jej przyrodniczego brata Burka Romanca lat 12
- Jej syna Józefa lat ok. 3

Trzech pomordowanymi i spaleni.

Odwieczione tylko ⁻⁷⁻szeregi. zbiegających ciut.
Pan BACHARZ Bronisław lat. ok. 30 wieki przed
ostatnią, moją wyskakując z okna w szeregie stojąc
w otaczające domi krowy i las.

Oświadczam również, że gdyby dane
zawarte w tej mojej kobitkiej infotracji mogły
przytoczyć się choć w najmniejszym stopniu
do poszerzenia wiedzy o martyrologii jakiej
działał Golecy na Wołyniu w czasie II wojny
światowej, to pozostaną w pełni usatysfakcjonowane.

Przedziwić moich słów zawartych na
tych siedmiu stronach infotracji potwierdzam
niezależnym przepisem.

Opilant